

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
ändring av andelsbankslagen samt till lag om ändring av 2 § lagen
om finansinspektionen**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås ändringar i andelsbankslagen sålunda, att till lagen fogas stadganden, enligt vilka en andelsbanks verksamhet skall kunna bedrivas i form av ett aktiebolag. Bedrivande av en andelsbanks verksamhet i aktiebolagsform kunde förverkligas på två sätt. Enligt det ena sättet skall en andelsbank bilda ett aktiebolag, som ägs av andelslaget och till detta bolag skall överföras hela andelsbankens bankverksamhet med alla tillgångar och skulder. Enligt det andra sättet skall andelsbanken ombildas till ett aktiebolag så att andelslaget upphör.

I det förra fallet skall andelsbanken bilda ett aktiebolag vars aktier skulle tecknas av andelslaget varefter andelsbanken skall överföra hela sin affärsverksamhet med tillgångar och skulder till aktiebolaget. Andelslaget skall förbli ägare till aktiebolaget, men dess natur och uppgift skall ändras. Andelslagets syftemål skall vara att äga aktierna i ett dylikt aktiebolag. En sådan bank i aktiebolagsform skulle bedriva sin verksamhet enligt kooperativa principer och banken skall vara en kooperativ bank i aktiebolagsform. En medlems och en ägares av tilläggsinsats samt placeringsandelsägares ställning skall inte förändras. Andelsbankens medlemskår skall bli medlemmar i det andelslag som skall bli ägare till banken i aktiebolagsform och deras rätt till banktjänster skulle kvarstå. De av andelslaget tecknade och av andelslaget ägda aktierna kunde överlätas endast genom ett enhälligt beslut av andelsstämman. Andelslaget måste dessutom anhålla om finansministeriets tillstånd till en överlåtelse av aktierna. Ett andelslag som ägar aktier i en dylik bank i aktiebolagsform skall inte få ombildas till aktiebolag.

I det senare fallet skall en andelsbank kunna ombildas till en bank i aktiebolagsform, utan

att andelslaget upphör och ett nytt bolag bildas. Andelslaget bara ändrar sin samfundsform. Andelsbanken ombildas till aktiebolag så att andelsbankens medlemmar, och de eventuella ägarna till tilläggsinsatser och placeringsandelar blir aktieägare i banken. En ombildning av en andelsbank skall vara möjlig endast om andelsbanken direkt eller indirekt blivit föremål för statsstöd. Staten skulle därmed bli aktieägare i banken. På de båda bankerna i aktiebolagsform skall med vissa undantag tillämpas i huvudsak affärsbankslagen.

Beslut om bildande av ett aktiebolag och om överförande av andelsbankens verksamhet till detta aktiebolag skall fattas av andelsbankens andelsstämma i princip på det sätt som stadgas i lagen om andelslag om ändring av andelslagets stadgar. Beslut om ombildning av en andelsbank till en bank i aktiebolagsform skall dock fattas på ett sätt som avviker från det som lagen om andelslag stadgar. Bildande av aktiebolag och överförande av andelsbankens verksamhet till aktiebolaget samt ombildning av en andelsbank till en bank i aktiebolagsform skall dessutom förutsätta finansministeriets tillstånd och ministeriets fastställelse av bolagsordningarna för bankerna i aktiebolagsform. Finansministeriets skall ha rätt att ge närmare forskrifter gällande bildande av ett aktiebolag och överförande av verksamheten till detta aktiebolag eller ombildning av andelsbank till bank i aktiebolagsform.

Andelsbankens tillgångar, skulder och reserveringar samt övriga rättigheter och förbindelser skall övergå till den bank som fortsätter andelsbankens verksamhet. De åtgärder som avses i propositionen leder inte till några skattepåföljder.

Samtidigt föreslås ändringar i andelsbankslagens stadganden som gäller rättsställningen

för ägare av placeringsandelar. Stadgandena föreslås ändrade så, att en överföring av andelsbankens verksamhet till en bank i aktiebolagsform som ägs av ett andelslag samt en ombildning av en andelsbank till bank i aktiebolagsform skall jämföras med fusion av andelsbanker.

Dylika banker i aktiebolagsform, skall förbli medlemmar i andelsbankernas säkerhetsfond. En bank i aktiebolagsform kan ombildas till affärsbank. Till en affärsbank ombildad bank är tvungen att övergå till affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond efter en övergångstid på två år. En bank i aktiebolagsform skall ha rätt att använda i sin firma utöver den beteckning som anger bankens samfundsform även ordet eller sammansättningsleden "andelsbank" så länge som banken hör till andelsbankernas säkerhetsfond.

I samband med ändringarna i andelsbankslagen föreslås samtidigt en ändring i lagen om finansinspektionen sålunda, att finansinspektionen utövar tillsyn över ett andelslag som äger aktier i en kooperativ bank i aktiebolagsform.

Dessutom föreslås att till stadgandena i andelsbankslagen av andelsbanksinspektionen fogas ett tillägg enligt vilket andelsbanksinspektionen skall utöva tillsyn på en bank i aktiebolagsform samt även på ett andelslag som äger aktier i en sådan bank.

Avsikten är att lagarna skulle träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa, dock senast den 1 december 1993.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	4	2.3. Ärendets beredning	10
1. Propositions betydelse	4	3. Propositions ekonomiska och administrativa verkningar	11
1.1. Mål	4	DETALJMOTIVERING	11
1.1.1. Den nya lagstiftningen om depositionsbanker och om kreditinstitut ..	4	1. Motivering till lagsförslaget	11
1.1.2. Ombildning av sparbank till bank i aktiebolagsform	4	1.1. Andelsbankslagen	11
1.1.3. Ökning av en andelsbanks eget kapital	4	1.2. Lag om ändring av 1 § lagen om finansinspektionen	15
1.1.4. Andelsbankernas ställning	5	2. Ikraftträdande	15
1.1.5. Betänkandet av riksdagens ekonomiskutskott	6	3. Lagstiftningsordning	15
1.2. Medel	6	LAGTEXTER	17
1.2.1. Ombildning av andelslag till aktiebolag	6	1. Lag om ändring av andelsbankslagen	17
1.2.2. Bildande av ett aktiebolag för fortsättning av en andelsbanks verksamhet eller ombildning av en andelsbank till ett aktiebolag	7	2. Lag om ändring av 1 § lagen om finansinspektionen	21
2. Nuläget och ärendets beredning	9	BILAGA	22
2.1. Internationell jämförelse	9	Parallelltext	22
2.2. Andelsbankernas utveckling och rörelseverksamhet	10		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Propositionens betydelse

1.1. Mål

1.1.1. *Den nya lagstiftningen om depositionsbanker och om kreditinstitut*

Lagen om depositionsbankernas verksamhet (1268/90), nedan depositionsbankslagen, och vissa andra lagar som har samband med den trädde i kraft vid ingången av år 1991.

Ett av de centrala målen för denna totalreform av lagstiftningen gällande depositionsbanker var att förenhetliga de olika depositionsbankernas dvs. affärsbankernas, sparbankernas och andelsbankernas samt Postbanken Ab:s verksamhetsförutsättningar. Depositionsbankslagen avviker från den tidigare banklagstiftningen i synnerhet när det gäller regleringen av soliditeten.

Ett avtal har ingåtts om det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet). Avsikten från början var att avtalet skulle träda i kraft vid ingången av år 1993. EES-avtalets ikraftträdande har dock förskjutits eventuellt till slutet av år 1993 eller till början av år 1994. I samband med EES-avtalet har regeringen avlåtit till riksdagen en regeringsproposition med förslag till lagstiftning om kreditinstitut och finansiella institut och deras verksamhet (RP nr. 295/1992 rd.). De lagar som hör till propositionen föreslås träda i kraft vid samma tidpunkt som EES-avtalet. Genom förslaget till kreditinstitutslag harmoniseras bl.a. de stadganden som gäller uträkning av soliditeten så att de överensstämmer med innehållet i Europeiska Gemenskapernas (EG) direktiv om kapitalbasen i kreditinstitutet och om kapitaltäckningsgraden för kreditinstitut. Reformen innebär att kravet på soliditet bl.a. för andelsbankerna ytterligare kommer att skärpas betydligt jämfört med de gällande nya krav som trädde i kraft vid ingången av år 1991.

1.1.2. *Ombildning av sparbank till bank i aktiebolagsform*

Lagen om ombildning av sparbank till bank

i aktiebolagsform (972/92) trädde i kraft den 6 november 1992. Enligt lagen kan en sparbank ombildas antingen till en sparbank i aktiebolagsform, som benämns sparbanksaktiebolag eller till en affärsbank. Ett sparbanksaktiebolag kan senare ombildas till en affärsbank. Målet med lagstiftningen är närmast att underlätta anskaffningen av en sparbanks eget kapital. Beslut om ombildning av en sparbank till ett sparbanksaktiebolag eller till en affärsbank skall fattas vid principalernas möte i den ordning som stadgas för ändring av en sparbanks stadgar. En bank i aktiebolagsform ägs av en eller flere stiftelser, till vilka aktierna överlåtes. För att sparbanksaktiebolagen skulle kunna ha vissa för sparbanksrörelsen signifikativa drag, tillämpas på sparbanksaktiebolagen förutom affärsbankslagen även vissa stadganden i sparbankslagen, bl.a. stadgandena gällande fullmäktige. Dessutom skall ett sparbanksaktiebolag höra till sparbankernas säkerhetsfond. Däremot skall en bank som ombildats till affärsbank övergå till affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond. Sparbanken i Finland och Sparbanken Aktia har ombildats till sparbanksaktiebolag.

1.1.3. *Ökning av en andelsbanks eget kapital*

Revideringen av de regler som gäller depositionsbankernas soliditet ställer tillsammans med andelsbankernas mångsidigare rörelseverksamhet nya krav på anskaffningen av eget kapital för andelsbankerna. Andelsbankerna kan anskaffa eget kapital genom insatser och tilläggsinsatser. En medlem i en andelsbank är skyldig att delta i andelsbanken med en eller flere insatser enligt andelslagets stadgar, vilket belopp skall erläggas i sin helhet då man blir medlem i andelsbanken. Dessutom har en medlem rätt att delta i andelsbanken med flere insatser samt med en eller flere tilläggsinsatser. Insatsens och tilläggsinsatsens storlek bestäms i varje andelsbanks stadgar.

Genom en ändring av lagen om andelslag och andelsbankslagen, som trädde i kraft i början av år 1990, har man strävat till att förbättra anskaffningen av det egna kapitalet

för både andelslag och andelsbanker. Ändringarna gällde ett system med placeringsandelskapital. Detta system, som ingår i den gällande andelsbankslagen, är inte obligatoriskt. I bruktagande av ett sådant system förutsätter att bestämmelser om detta intas i andelsbankens stadgar. Tillsvidare har andelsbankerna inte kunnat tillgodogöra sig de möjligheter detta system med placeringsandelskapital skulle kunna medföra då en dylik marknad inte har uppstått. Andelsbankerna kan därmed inte erhålla ett behövt eget kapital genom detta system.

1.1.4. Andelsbankernas ställning

De soliditetsregler som ingår i lagen om depositionsbankernas verksamhet har inneburit och de soliditetsregler som ingår i regeringens proposition med förslag till kreditinstitutslag kommer att innebära väsentligt större krav på eget kapital för hela bankväsendet än tidigare. Dessutom förutsätter den snabba internationaliseringen inom bankverksamheten att bankerna förfogar över ett betydande eget kapital för att förtroendet skall kunna säkerställas. De av lagstiftningen ställda kraven på eget kapital har ändrat bankernas traditionsenliga metoder att anskaffa eget kapital. Även andelsbankerna kan hamna i en situation, där bankerna är tvungna att söka nya möjligheter och medel för att öka sitt eget kapital. En metod skulle vara att bedriva andelsbanksverksamhet i form av ett aktiebolag.

Man har även ansett, att i samband med att man ställt krav på tillräckligt eget kapital en viss strukturomvandling inom bankverksamheten borde genomföras för att uppnå en effektiv och lönsam bankverksamhet i framtiden. En sådan målsättning kunde genomföras genom att möjliggöra olika samarbetsformer och sammanslagningar av olika banker och bankgrupper med stöd av lagstiftning.

Vissa villkor hänför sig till det bankstöd staten beviljar. Som villkor för ett eventuellt kapitalstöd åt andelsbanker skall kunna ställas en aktiebolagsform för banken. Vissa andelsbanker har redan mot kapitalbevis erhållit statens kapitalinvestering. Under vissa förutsättningar kan kapitalinvesteringen bytas ut mot insatser och tilläggsinsatser enligt villkoren i kapitalbeviset. I samband med beviljande av

statens kapitalstöd har man ofta understrukit vikten av åtgärder för att säkerställa statens intressen.

Under den senaste tiden har man även inom andelsbanksrörelsen fäst uppmärksamhet vid en förbättring av möjligheterna att anskaffa eget kapital för andelsbankerna. Å andra sidan har man även fäst uppmärksamhet vid vissa för andelsbankernas del negativa effekter som kunde uppstå i samband med en ombildning av samfundsform.

Man har befarat att en ombildning av andelsbankernas samfundsform skulle försvaga en lokalbetonad kooperativ bankverksamhet som fungerar till fromma för medlemmarna och främjar deras hushåll. Den karakteristiska samhörigheten och det gemensamma ansvarsbärandet ansvarskänslan inom andelsbanksrörelsen skulle också kunna försvagas. Genom en lagstiftning som kunde tillåta en ändring av samfundsformen vill man eftersträva att detta demokratiska förvaltningssystem och regionalism samt andelsbanksgruppens enhetlighet inom affärsverksamheten och inom ansvarsbärandet som grundar sig på medlemskapet i andelsbankerna skulle kunna bibehållas.

På grund av det ovan anförda och samtidigt med beaktande av de målsättningar som syftar till att utveckla finansmarknaderna, borde branschrationaliseringen inom andelsbankerna kunna förverkligas genom olika lösningsmodeller. Närmast på grund av dessa orsaker har man i propositionen föreslagit två olika lösningsmodeller, vari å ena sidan de kooperativa syftemålen skulle kunna bibehållas, men å andra sidan även säkra statens intressen i de andelsbanker som skulle erhålla statsstöd. Genom de lösningsmodeller som avses i propositionen strävar man till att förbättra andelsbankernas lönsamhet och konkurransförutsättningar samt samtidigt de möjligheter för anskaffning av det egna kapitalet som hänför sig till bankverksamhetens soliditet. Samtidigt borde man sträva till att bibehålla de designifikativa dragen inom kooperativrörelsen som hänför sig till andelslagsformen.

Andelsbankerna har inte tillsvidare beviljats annat bankstöd än sk. kreditdepressionsstöd i form av kapitalinvestering ur de i I tilläggsbudgeten för år 1992 beviljade medlem. Enligt villkoren i kapitalbeviset kan staten byta ut kapitalinvesteringen mot insatser och tilläggsinsatser i andelsbanken i de fall banken har lämnat räntan på investeringen obetald för

sammanlagt 1080 dagar eller bankens soliditet sjunkit under den miniminivå som lagen förutsätter. I dessa fall kan staten även utse sin representant i bankens styrelse eller direktion.

Om staten är tvungen att stöda andelsbanker med andra kapitalinvesteringar eller garantier, skall staten ha möjlighet att erhålla ett sådant ägarskap och utöva en sådan beslutanderätt i banken som stödet förutsätter. Andelslagsformen ger inte tillräckliga möjligheter till detta. Av samfundsformerna skulle aktiebolagsformen bäst kunna säkerställa statens intressen i detta sammanhang. På grund härav har i statsrådsprotokollet antecknats den 19 augusti 1993 följande av statsrådet givet uttalande:

”Det av staten beviljade bankstödet skall ges iform av vederlag samt skall vara till formen och till sina villkor sådant, att staten har tillräckliga möjligheter att övervaka saneringen och eventuellt nödiga strukturomvandlingar av den bank som erhåller statsstöd. För att kunna förverkliga i tillräcklig grad dessa principer med hänsyn till banker i andelslagsform förutsätter statsrådet, att en proposition med förslag till lagstiftning bereds och att även andra åtgärder vidtas genom vilka statens äganderätt och inflytande i andelsbankerna som eventuellt erhåller statssöd kan säkerställas på det sätt som förutsätts enligt statsstödet.”

1.1.5. *Betänkande av riksdagens ekonomiutskott*

Enligt det betänkande (nr. 37) som riksdagens ekonomiutskott lagt fram den 20 oktober 1992 gällande regeringens proposition med förslag till lag om ombildning av sparbanks till bank i aktiebolagsform, bl.a. ansåg utskottet det vara viktigt att det finns legislativa beredskaper och procedurer också för att ändra andelsbankernas sammanslutningsform och för att banker med olika sammanslutningsformer skall kunna fusioneras eller gå upp i en annan bank.

De aktuella problemen inom bankväsendet leder oundvikligen till förändringar i olika bankgruppers inbördes relationer och deras regionala spridning. Bankerna och bankgrupperna bör söka rationella samarbetsformer och slå sig samman för att avverka de tungrodda och dyra organisationerna och för att även i övrigt rationalisera funktionerna. Det finansieringssystem som uppstår efter omstrukture-

ringen måste vara effektivt och lönsamt samt fungera i en sund konkurrenssituation.

1.2. Medel

1.2.1. *Ombildning av andelslag till aktiebolag*

Enligt 1 § i andelsbankslagen (1271/90) förstås med andelsbank ett andelslag som bedriver sådan verksamhet som avses i lagen om depositionsbankernas verksamhet. På en andelsbank tillämpas gällande lagstiftning om andelslag, om inte något annat stadgas i andelsbankslagen eller i lagen om depositionsbankernas verksamhet. Enligt 1 § i regeringens proposition med förslag till lag om ändring av andelsbankslagen som ingår i propositionen med förslag till lagstiftning om kreditinstitut och finansiella institut och deras verksamhet är en andelsbank en depositionsbank som avses i kreditinstitutslagen. Enligt denna proposition tillämpas på andelsbanker den gällande lagstiftningen om andelslag, om inte något annat stadgas i andelsbankslagen eller kreditinstitutslagen.

Enligt stadgandena i 16 a kapitlet i lagen om andelslag (247/54) kan ett andelslag ombildas till ett aktiebolag, behöver man inte upplösa andelslaget och bilda i stället ett nytt bolag. Beslutet att ombilda ett andelslag till aktiebolag skall enligt 158 a §, i den ordning som stadgas i 63 § lagen om andelslag gällande ändring av andelslags stadgar. I samband med beslutet skall godkännas en bolagsordning som gjorts upp enligt lagen om aktiebolag (734/78) samt det antal aktier som tillkommer varje medlem och dem som äger tilläggsinsatser och placeringsandelar. Det nämnda 16 a kapitlet i lagen om andelslag innehåller dessutom stadganden om medlems utträdesrätt och om rätten att få tillbaka hela insatsen och eventuellt hela tilläggsinsatsen, om handelsregisteranmälan, om befrielse av tillskottsplikt samt om den tidpunkt då ombildningen fullbordas.

Enligt 96 § andelsbankslagen tillämpas stadgandena i 16 a kapitlet i lagen om andelslag som gäller ombildning av ett andelslag till aktiebolag inte på en andelsbank.

En andelsbank kan sålunda inte enligt gällande regler ombilda sin samfundsform till aktiebolag. För att en andelsbank skall kunna ombildas till ett aktiebolag, förutsätts att 96 § andelsbankslagen ändras.

1.2.2. Bildande av ett aktiebolag för fortsättande av en andelsbanks verksamhet eller ombildning av en andelsbank till ett aktiebolag

Propositionens syftemål är att bevara de signifikativa dragen i andelslagersrörelsen. En lösning skulle enligt propositionen vara att överföra andelsbankens affärsrörelse till ett aktiebolag som skulle bildas för detta ändamål. Andelsbanken skulle förbli ett andelslag, vars enda uppgift skulle vara att äga aktierna i denna bank i aktiebolagsform. Andelslaget skulle äga alla aktier i detta aktiebolag. Andelsbankens andelsstämma skulle besluta om bildande av ett aktiebolag och om överförande av andelsbankens affärsverksamhet till detta aktiebolag. Andelsbankens medlemmars ställning skulle inte ändras genom detta arrangemang. Medlemmarna skulle även i fortsättningen genom andelslaget kunna påverka och utöva sin beslutanderätt i en bank i aktiebolagsform. Dessutom skulle en dylik kooperativ bank i aktiebolagsform kunna erbjuda dem sådan tjänster som tillhör dem enligt andelslagslagen. Även andelslagets förvaltning skulle kunna förbli delvis oförändrad. Andelsbankens affärsverksamhet dvs. bankverksamhet och eventuellt därtillhörande annan verksamhet skulle kunna bedrivas i form av ett aktiebolag. På ett dylikt kooperativt aktiebolag skulle man tillämpa den lagstiftning som gäller för affärsbanker. Banken skulle dessutom under vissa förutsättningar kunna använda i sin firma ordet "andelsbank".

Andelsbankernas eget kapital är i de flesta fall rätt litet. I samband med att ett aktiebolag bildas för att fortsätta bankens verksamhet tecknas aktiebolagets aktier av andelsbanken vilket kan innebära att även aktiebolagets aktiekapital blir lika litet. Risker blir att aktiernas nominella värde i förhållande till deras substansvärde i ett sådant fall blir oproportionerligt lågt. Detta kan medföra att aktierna i en sådan bank i aktiebolagsform kan bli föremål för spekulation som borde kunna hindras. Om aktierna kunde säljas fritt till utomstående, skulle de kooperativa principerna, som man dock i denna proposition vill bibehålla, sättas i fara. Därför skulle de av andelslaget ägda aktierna inte få säljas eller på annat sätt överlåtas än genom ett enhälligt beslut av andelsstämman. Dessutom skulle finansministeriets tillstånd till en sådan överlå-

telse krävas. På grund av ovan avsedda orsaker skulle andelslaget inte få ombildas till ett aktiebolag.

I propositionen föreslås dessutom ett arrangemang, enligt vilket en andelsbank i andelslagsform skulle kunna ombildas till aktiebolag utan att man upplöser andelslaget och bildar ett nytt samfund. En ombildning av en andelsbanks samfundsform skulle vara möjlig endast om en andelsbank i enlighet med lagen om statens säkerhetsfond (379/92) eller på annat sätt direkt eller indirekt erhållit stöd av staten eller av statens säkerhetsfond. Som grund för en dylik ombildning av en andelsbanks samfundsform skulle vara säkerställande av statens intressen dvs. säkerställande av statens ägande och inflytande i sådana fall då en andelsbank har anhållit statligt stöd på sätt eller annat. Det kan då bli fråga om till exempel stödåtgärder i enlighet med lagen om statens säkerhetsfond eller mot kapitalbevis givet statlig kapitalinvestering eller eventuellt andra former av statligt stöd som till exempel statliga garantier.

Grundstadganden för ombildning av en andelslag till ett aktiebolag finns i 16 a kapitlet i lagen om andelslag. Dessa stadganden kan delvis tillämpas. Aktieägare i en sådan bank i aktiebolagsform skulle i detta fall bli andelslagets medlemmar samt ägarna av tilläggsinsatser och placerningsandelar i enlighet med 158 a § lagen om andelslag. Om banken ansöker om statsstöd skulle även staten bli aktieägare i en bank i aktiebolagsform. Även på en dylik bank i aktiebolagsform skulle affärsbankslagen kunna tillämpas och ordet "andelsbank" skulle under vissa förutsättningar kunna användas.

Då man på andelsbanker tillämpar lagen om andelslag, andelsbankslagen och depositionsbankslagen, finns det ingen orsak att stifta en skild lag gällande en överföring av andelsbankens bankverksamhet på en bank i aktiebolagsform. Stadgandena gällande överförande av en andelsbanks verksamhet och ombildning av en andelsbank skulle införas i ett nytt 6 a kapitel i andelsbankslagen. Därutöver skulle endast några av de gällande stadgarna i andelsbankslagen ändras.

Det egentliga beslutet att grunda ett aktiebolag och överföra andelsbankens affärsverksamhet till detta aktiebolag skulle fattas av medlemmarna i andelsbanken på andelsstämman dock med avvikelse från den ordning som 63 § lagen om andelslag stadgar. Då det i detta fall ur en medlems synpunkt är fråga om en

stor och betydelsefull sak, borde beslutet vid den senare andelsstämman vara enhälligt. Trefjärdedels majoritet skulle inte räcka till i detta fall. Om det är fråga om en ombildning av en andelsbank till ett aktiebolag i det fall då banken erhållit statsstöd, kan ett beslut, med avvikelse från den ordning som 63 § lagen om andelslag stadgar, fattas av endast en andelsstämma med de närvarandes majoritet.

Andelsstämman skall samtidigt godkänna bl.a. bolagsordningen för den bank i aktiebolagsform som skall fortsätta andelsbankens verksamhet, fatta beslut om ändring av andelslagets verksamhetsområde och andra ändringar i andelslagets stadgar, fatta beslut om en ny bestämmelse i andelslagets stadgar gällande rätten att utöva andelslagets rösträtt i bank i aktiebolagsform samt utse medlemmarna i andelslagets förvaltningsråd eller medlemmarna i andelslagets styrelse om andelslagets stadgar inte innehåller bestämmelser om förvaltningsråd. Dessutom skulle andelsstämma utse medlemmarna i förvaltningsrådet, revisorerna och deras suppleanter för bank i aktiebolagsform samt fatta beslut om bankens aktiekapital och dess storlek.

Då andelsstämman fattar beslut om bildande av ett aktiebolag och överförande av verksamheten till aktiebolaget eller då andelsstämman fattar beslut om ombildning av andelsbank till bank i aktiebolagsform, fattar man samtidigt beslut om överförande av bankens tillgångar, skulder och reserveringar samt andra rättigheter och förbindelser som apport till det aktiebolag som fortsätter verksamheten. Då beslut fattas om bildande av aktiebolag, skall andelslaget teckna aktiebolagets aktier och då beslut fattas om ombildning av en andelsbank till en bank i aktiebolagsform kommer aktierna att ges åt medlem, och dem som äger tilläggsinsatser och placeringsandelar enligt 158 a § 2 mom. lagen om andelslag.

Då ett aktiebolag bildas för att överföra andelsbankens verksamhet till detta bolag, aktiebolagets aktiekapital och annat eget kapital utgörs av de tecknade aktierna och av andra tillgångar som placeras i aktiebolaget. Andelslagets andelskapital och andra tillgångar utgörs av aktierna i en bank i aktiebolagsform. Då en andelsbank ombildas till en bank i aktiebolagsform utgörs bolagets aktiekapital av andelsbankens andelskapital, tilläggsandelskapital och reservfond. Dessutom kan placeringsandelska-

pitalet användas för bildande av bankens aktiekapital om andelsbanken har ett dylikt kapital.

Alla ovan avsedda arrangemang kan ändra rättsställningen för en ägare av placeringsandelar då beslut fattas om bildande av aktiebolag för överförande av andelsbankens verksamhet eller om en ombildning av andelsbanken till ett aktiebolag. Därför skulle en ägare av placeringsandelar ha rätt att kräva att andelsbanken inlöser hans placeringsandelar till gängse pris. En förutsättning för framförande av ett dylikt krav skulle vara, att ägaren av placeringsandelar före den andelsstämma som har beslutat om bildande av aktiebolaget eller ombildningen av andelsbanken till ett aktiebolag skriftligen anmält att denne motsätter sig beslutet.

På grund av ett allmänt intresse och möjliggörande av övervakning, är det viktigt att det skulle krävas finansministeriets tillstånd för ett beslut att grunda ett aktiebolag för överförande av verksamheten eller för ombildning av en andelsbank till en bank i aktiebolagsform. Finansministeriets fastställelse av bolagsordningen för en bank i aktiebolagsform samt av ändringarna i andelslagets stadgar skulle även krävas. Av andelsstämman fattat beslut skulle träda i kraft först efter det finansministeriets tillstånd och fastställelse av bolagsordningen och ändringarna i andelslagets stadgar har införts i handelsregistret. Såväl bank i aktiebolagsform som andelslaget som äger en dylik bank, skulle vara underkastad finansinspektionens tillsyn.

För att bibehålla andelsbankernas förmåga att bära ansvar är det betydelsefullt att en bank i aktiebolagsform skulle förbli medlem i andelsbankernas säkerhetsfond.

Då en sådan bank som ägs av ett andelslag förvaltas genom andelslaget och andelsbankens medlemmar förblir fortfarande medlemmar i andelslaget, skulle det vara naturligt, att en bank i aktiebolagsform skulle tillhöra andelsbankernas säkerhetsfond på samma sätt som de egentliga andelsbankerna. På samma gång skulle en bank i aktiebolagsform tillhöra andelsbanksinspektionen. En bank i aktiebolagsform skulle även ha rätt att använda ordet eller sammansättningsleden "andelsbank". En bank i aktiebolagsform skulle kunna ombildas till en affärsbank. För detta skulle krävas tillstånd av finansministeriet. Banken borde därmed övergå till affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond. Beslut om ombildning till affärs-

bank skulle fattas vid bankens bolagsstämma med tre fjärdedels majoritet. Närmare föreskrifter meddelas av finansministeriet. Finansministeriet ger närmare föreskrifter om övergången från en säkerhetsfond till en annan. Eftersom den miljön där bankverksamheten bedrivs väsentligt har förändrats och de risker som hänför sig till verksamheten ökat de senaste åren, måste de förpliktelser som andelsbankernas säkerhetsfond har och som den bank som utträder ur säkerhetsfonden skall delta i exakt fastställs i samband med att banken går över från den ena säkerhetsfonden till den andra. För att förpliktelserna skall kunna bestämmas på rätt sätt, är det ändamålsenligt att en tillräckligt lång övergångstid införs för övergången från en säkerhetsfond till en annan. Under övergångstiden kommer åtminstone en betydande del av de risker som inte är kända för säkerhetsfonden då övergångstiden börjar att realiseras. Under övergångstiden står banken dock under andelsbanksinspektionens tillsyn.

2. Nuläget och ärendets beredning

2.1. Internationell jämförelse

Förutom i de nordiska länderna bedriver ett flertal andelsbanker eller andelsbanksgupper verksamhet i bl.a. Belgien, Holland, Österrike, Frankrike, samt i Tyskland. I allmänhet leds andelsbankgruppen av en centralbank för andelsbankerna. Om ett flertal lokala andelsbanker är verksamma under en centralbank indirekt genom regionala andelsbanker, benämns organisationen för en sk. trestegsorganisation. Om de lokala andelsbankerna verkar direkt under sin centralbank, benämns organisationen för tvåstegsorganisation.

I Belgien verkar CERA-benämnd andelsbanksgrupp. Denna andelsbanksgrupp utgörs av en tvåstegsorganisation, där de lokala andelsbankerna är ägare av en gemensam centralbank som är ett andelslag.

Den kanske mest betydelsefulla andelsbanksgruppen finns i Holland. Hollands andelsbanksgrupp är en bankgrupp, som består av en centralbank som kallas Rabobank Nederland och som är ett andelslag samt av 707 lokala andelsbanker. Medlemmarnas antal i

dessa lokala andelsbanker uppgår till 760 000. Centralbanken och de lokala andelsbankerna bildar tillsammans en garanticirkel, enligt vilken de solidariskt ansvarar för varandras förbindelser. De lokala andelsbankerna är tämligen självständiga.

I Österrike verkar två skilda andelsbanksgupper, nämligen Raiffeisenbank — benämnd och Volksbank — benämnd andelsbankgrupp. Av dessa två är Raiffeisen — andelsbanksgruppen den mest betydande. Dess organisation är en sk. trestegsorganisation. Det första steget utgörs av de lokala andelsbankerna vilka uppgår till 80 stycken. Det andra steget utgörs av regionala andelsbanker som ägs av de lokala bankerna. De regionala andelsbankernas antal är 9. De nämnda regionala bankerna är sedan aktieägare i en centralbank, som utgör det tredje steget.

I Frankrike finns flere kooperativa bankgrupper. Av dessa är Credit Agricole andelsbanksgruppen den mest betydande. Dess organisation utgörs av en trestegsorganisation.

I Frankrike finns ca. 2 950 lokala kreditandelslag, som tillsammans äger 85 stycken regionala andelsbanker. De regionala andelsbankerna äger tillsammans bankgruppens centralbank. De lokala kreditandelslagen är osjälvständiga enheter. De regionala andelsbankerna bedriver den egentliga bankverksamheten.

Sveriges andelsbanksgrupp (Föreningsbanken) förverkligade år 1991 en betydande strukturomvandling. Tolv regionala andelsbanker, andelsbankernas centralbank (Föreningsbankernas Bank) samt Sveriges andelsbanksförbund fusionerades från början av år 1991 till en enda andelsbank, Sveriges Föreningsbank. I slutet av år 1992 ombildades Sveriges Föreningsbank till ett bankaktiebolag genom en ändrad banklagstiftning.

Andelsbanksgupper i Tyskland består av en centralbank, som benämns Deutsche Gemensenschaftsbank, tre regionala andelsbanker samt av 3 150 lokala andelsbanker. Andelsbanksgruppens organisation utgörs av en mellanform av en tvåstegs- och en trestegsorganisation. Cirka hälften av de lokala andelsbankerna är medlemmar i centralbanken. Den andra hälften är medlemmar, beroende av område, i någon av dessa tre regionala andelsbanker. De regionala andelsbankerna är aktieägare i sin centralbank.

2.2. Andelsbankernas utveckling och rörelseverksamhet i Finland

Strukturutvecklingen. Andelsbankernas antal har sjunkit från 1986 som följer:

	andels- banken	kontor	snabb- banken
1986	370	1 227	141
1987	369	1 224	227
1988	367	1 219	400
1989	360	1 202	655
1990	338	1 153	749
1991	329	1 087	778
1992	310	1 020	783

Rörelseverksamhet. Följande belopp, som omfattar de sammanräknande beloppen av balansomslutningarna, depositioner i mark, marknadsbaserad medelanskaffning, kredit i mark, valutakrediter samt eget kapital och reserveringar (milj. mk), ger en bild av andelsbanksrörelsens karaktär:

	balans- räkning	deposi- tioner i mark	marknads- baserad medelan- skaffning	eget kapital och reser- veringar
1986	54 831	36 767	2 679	2 444
1987	64 443	44 726	3 298	3 486
1988	84 020	55 269	4 876	4 473
1989	95 498	61 166	7 106	5 038
1990	103 969	66 541	8 714	6 280
1991	110 919	71 317	12 433	6 732
1992	116 512	75 371	15 677	7 699

Andelsbankernas sammanräknande driftsbidrag har utvecklats som följer:

	driftsbidrag milj. mk	av balansens årsmedeltal %
1986	435	0,85
1987	550	0,92

1988	831	1,12
1989	676	0,75
1990	929	0,93
1991	1 006	0,94
1992	256	0,23

Andelsbankernas sammanräknande depositioner av allmänheten i mark, sammanlagt 75 328 milj. mark, fördelade sig den 31.12.1992 enligt kontotyp och skatteplikt som följer:

Depositioner av allmänheten i mark enl. kontotyp	Depositioner av allmänheten i mark enl. skatteplikt
Dagligkonton 32,4 %	Skattefria 58,4 %
24 mån konton 18,2 %	Källskattepliktiga 28,3 %
36 mån konton 3,5 %	Övriga skatteplikt 13,3 %
Skatteplikt tidsbundna 18,1 %	
Checkkonton 12,8 %	
Övriga 15,0 %	

Andelsbankernas sammanräknande krediter till allmänheten i mark enligt sektor, sammanlagt 74 541 milj. mark, samt den största kundgruppens, hushållens krediter i mark, sammanlagt 57 252 milj. mark, fördelade sig den 31.12.1992 som följer:

Krediter till allmänheten i mark enl. sektor	Krediter till hushåll i mark enl. användningsändamål
Hushåll 76,6 %	Bostadskrediter 51,4 %
Samfunds- företag 18,9 %	Konsumtions- krediter 17,5 %
Samfund som ej eftersträver vinst 3,3 %	Studiekrediter 5,9 %
Offentliga samfund 0,9 %	Övriga krediter 25,2 %
Finansinstitut (exkl. banker) 0,1 %	

2.3. Ärendets beredning

Propositionen har i huvudsak beretts av finansministeriet som tjänsteuppdrag. Under beredningen har bl.a finansministeriets skatteavdelning, justitieministeriet, Andelsbanker-

nas Centraförbund, statens säkerhetsfond, Finlands Bank, finansinspektionen, Finlands Bankförening, affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond samt Sparbanksförbundet rf. hörts. Konversionslagsarbetsgruppen och dess promemoria som överläts den 30 mars 1992 (arbetsgrupppromemoria 1992:7) gällde både spar- och andelsbanker. Propositionen grundar sig delvis på ovan nämnda promemoria. Promemorian innehöll dock inte för andelsbankernas del en detaljerad proposition. Till den del promemorian gäller andelsbanker, konstaterar arbetsgruppen att en lagstiftning, som gäller en ändring av andelsbankernas samfundsform är viktig, men innehållet i lagstiftningen borde utredas skilt för sig.

I samband med beredningen av propositionen har man samtidigt beaktat riksdagens ekonomiutskotts ovan avsedda ställningstagande den 20 oktober 1992 gällande andelsbanker samt det i statsrådets protokoll den 19 augusti 1994 antecknande statsrådets uttalande gällande säkerställande av statens intressen i samband med beviljande av statsstöd till andelsbanker.

3. Propositionen ekonomiska och administrativa verkningar

Propositionen som sådan torde inte förorsaka nämnvärda statsekonomiska och andra administrativa verkningar som hänför sig till den statliga administrationen. Trots att finansinspektionens tillsyn skulle beröra även sådana andelslag som skulle bli ägare av i lagförslaget avsedda kooperativa banker i aktiebolagsform, torde ökningen av tillsynsuppgifterna inte förorsaka resursökning och en ökning av kostnaderna. Då andelsbankens verksamhet skulle bedrivas i form av ett aktiebolag skulle anskaffning av det egna kapitalet förbättras. I form av ett aktiebolag skulle andelsbanken kunna till exempel genom emission av aktier öka beloppet av det egna kapitalet till den nivå som man förutsätter för att en stabil och säker bankverksamhet skall kunna bedrivas. En aktiebolagsform skulle dessutom av alla samfundsformer bäst kunna säkra statens intressen i en sådan bank som är föremål för statligt stöd samt stöda sådana strukturåtgärder inom bankväsendet som är förbundna med dessa statliga stöd.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering av lagförslaget

1.1. Andelsbankslagen

37 och 38 §§. Paragrafernas innehåll motsvarar de gällande stadganden i lagen. Stadganden gällande ägare av placeringsander har intagits i paragraferna till den del de gäller i 41 a § 1 mom. avsedd överföring av en andelsbanks verksamhet till en för detta ändamål grundad kooperativ bank i aktiebolagsform samt i 41 b § avsedda banker i aktiebolagsform.

Då en andelsbank fattar ett beslut att bilda ett aktiebolag och att överföra sin verksamhet till detta bolag på sätt som i 41 a § avses samt att ombilda en andelsbank till ett aktiebolag på sätt som avses i 41 b §, skulle en placeringsandelsägare ha rätt att kräva att andelsbanken skulle lösa in hans placeringsandelar till gängse pris. En förutsättning för att ett sådant krav skulle kunna ställas skulle vara att en place-

ringsandelsägare har skriftligen före andelsstämman anmält att han motsätter sig ovan avsedda arrangemang.

6 a kap. Bildande av aktiebolag för fortsättandet av en andelsbanks verksamhet och ombildning av andelsbank till bank i aktiebolagsform

Det nya kapitlet innehåller stadganden, genom vilka en andelsbank skulle kunna bilda ett aktiebolag och överföra sin verksamhet till det under bildning varande aktiebolaget samt stadganden genom vilka en andelsbank skulle kunna ombildas till aktiebolag.

41 a §. Enligt paragrafens 1 mom. skulle en andelsbank bilda ett aktiebolag, till vilken banken skulle kunna överföra hela sin bankverksamhet med alla sina tillgångar och skulder. Andelsbankens verksamhet kan inte över-

föras direkt med stöd av lagen, utan bildande av aktiebolag och överförande av verksamheten till detta bolag förutsätter att andelsstämman fattar beslut i saken. Det föreslagna stadgandet ger en möjlighet att i enlighet med kooperativa principer bedriva bankverksamhet i form av ett aktiebolag, som skulle ägas av det andelslag som överför verksamheten.

Paragrafens 2 mom. innehåller ett stadgande, genom vilket ett i 1 mom. avsett andelslag skulle kunna bedriva en i 1 § lagen om andelslag avsedd verksamhet indirekt genom ett dotterbolag så, att andelslagets medlemmar skulle kunna delta i andelslagets verksamhet genom begagnandet av en sådan banks tjänster. Stadgandet är viktigt för att det i 1 § lagen om andelslag avsedda kooperativa syftet skall kunna förverkligas även i den verksamheten som bedrivs av ett i denna paragraf avsett aktiebolag.

Paragrafens 3 mom. jämställer medlemmarna i andelslagets förvaltningsrådet och direktion samt verkställande direktör med motsvarande personer i andelsbanken då fråga är om det i 19 § stadgade rätten att tillhöra förvaltningsrådet och direktionen i en annan depositionsbank samt vara verkställande direktör i sådan bank.

Avsikten med paragrafens 4 mom. är att hindra att de av andelslaget tecknade och ägda aktierna i den kooperativa bank i aktiebolagsform inte skulle bli föremål för spekulation. Avsikten är dessutom att man skall kunna bibehålla de kooperativa principerna i den nya banken så långt det bara är möjligt. På grund härav skulle andelslaget inte få sälja eller på annat sätt överlåta till utomstående de av andelslaget ägda aktierna om inte andelslagets medlemmar har fattat ett enhälligt beslut om detta. Beslutet skulle fattas vid andelsstämman. Beslutet skulle inte vara giltigt om inte beslutet biträtts av samtliga röstande vid mötet. För att de av lagen förutsedda syftena skulle kunna förverkligas och att överlåtelsen av aktierna är förenligt med allmänt intresse, krävs dessutom att andelslaget skulle anhålla om finansministeriets tillstånd härtill. Momentets avsikt är att bibehålla aktiemajoriten och beslutanderätten hos andelslaget.

Paragrafens 5 mom. innehåller stadgande enligt vilket man vill att hindra att ett sådant andelslag som äger en bank i aktiebolagsform, skulle ombildas till ett aktiebolag. Ifall detta vore möjligt, skulle en sådan åtgärd stå i strid

med syftena med denna paragraf. Denna paragraf förutsätter att en bank i aktiebolagsform ägs av andelslaget eller att andelslaget i alla fall är en av bankens aktieägare. Andelslaget borde sålunda förbli ett andelslag. På grund härav tillämpas inte stadgandena i 16 a kapitlet lagen om andelslag på ett dylikt andelslag.

41 b §. Enligt paragrafens 1 mom. skulle en andelsbank i andelslagsform kunna ombildas till en bank i aktiebolagsform utan att andelslaget upplöses och ett nytt bolag grundas. Grundstadgandena gällande en ombildning av ett andelslag till aktiebolag ingår i 16 a kapitlet lagen om andelslag. För att en ombildning av en andelsbank till en bank i aktiebolagsform skulle vara möjlig har man i propositionen föreslagit en ändring av 96 § andelsbankslagen.

En ombildning av en andelsbank på sätt som ovan avses, är möjlig endast om banken har år 1993 eller därefter blivit föremål för statens eller statens säkerhetsfonds stödåtgärder i enlighet med lagen om statens säkerhetsfond (379/92) eller på annat sätt antingen direkt eller indirekt.

Det föreslås att i paragrafens 2 mom. införs stadganden gällande ombildning av en andelsbank till en bank i aktiebolagsform i en sådan situation då staten redan har beviljat stöd åt andelsbanken antingen direkt eller genom andelsbankernas säkerhetsfond och andelsbankens egna tillgångar inte utan stöd täcker banken förluster. Dessutom förutsätts att det är troligt att andelsbankens andelsstämma inte skulle med stöd av förfaringsrådet i 63 § lagen om andelslag godkänna en ombildning av andelsbanken till bank i aktiebolagsform. Med hänsyn till både statens och medlemmarnas intressen är det dock i en sådan situation nödvändigt att förutsätta en ombildning av andelsbanken till bank i aktiebolagsform. Beslutet enligt paragrafens 3 mom. borde kunna fattas med avvikelse från vad som stadgas i 63 § lagen om andelslag av endast en andelsstämma med en majoritet av de röstande medlemmarna. Staten skall övervaka såväl det givna stödet som bibehållandet av penningmarknadens stabilitet vilket kan sättas i fara om andelslagets medlemmar eventuellt visar en ovilja att upprätthålla andelsbankens verksamhet.

41 c §. Paragrafen innehåller en hänvisning till den bakgrundslagstiftning som gäller samskiftsformen. Om inte något annat stadgas i 6 a kapitlet, tillämpas på en bank i aktiebolags-

form i första hand affärsbankslagen och på andelslag lagen om andelslag. På ombildning av en andelsbank till bank i aktiebolagsform, tillämpas stadgandena i 16 a kapitlet lagen om andelslag om inte något annat stadgas i det nya kapitlet.

41 d §. Enligt paragrafens 1 mom. skall beslut gällande bildande av aktiebolag och överlåtande av andelsbankens verksamhet till en kooperativ bank i aktiebolagsform fattas vid andelsstämma i den ordning som stadgas i 63 § lagen om andelslag, vilket betyder i den ordning, som gäller för ändring av andelslagets stadgar.

Ett beslut gällande bildande av aktiebolag och överförande av verksamheten till detta bolag kan ur en medlems synvinkel vara mer betydelsefullt och inverka på honom än en ändring av andelslags verksamhetsområde varom stadgas i 63 § 2 mom. lagen om andelslag därför skulle beslutet förutsätta om inte alla andelslagets medlemmar är eniga, att beslutet fattas vid två andelsstämmor varvid beslutet vid den senare stämman skall biträdas av samtliga närvarande vid stämman.

I paragrafens 2 mom. stadgas om vilka beslut skall fattas vid snedstämman. I beslutet skall uttryckligen innehålla ett konstaterande att andelsbanken bildar ett aktiebolag, till vilken andelsbanken överför sin verksamhet med alla sina tillgångar och skulder.

41 e §. Paragrafen kompletterar stadgandena i 158 a § 2 mom. till den del det är fråga om ombildning av en andelsbank till bank i aktiebolagsform. Bolagsordningen för en bank i aktiebolagsform skall uppgöras enligt stadgandena i aktiebolagslagen och affärsbankslagen.

41 f §. Enligt paragrafens 1 mom. krävs finansministeriets tillstånd för att ett aktiebolag skall kunna grundas och att andelsbankens verksamhet skall kunna överföras till detta bolag på sätt som avses i 41 a § 1 mom. samt för en ombildning av andelsbankens samfundsform till aktiebolag på sätt som avses i 41 b §. Ett tillstånd till en ombildning av en andelsbank till bank i aktiebolagsform på sätt som ovan i 41 b § avses kan beviljas endast om banken är föremål för en statlig stödåtgärd. Dessutom skall finansministeriet förrän tillståndet beviljas höra Andelsbankernas Centralförbund och andelsbankernas säkerhetsfond.

Enligt paragrafens 2 mom. har finansministeriet rätt att utge närmare föreskrifter gällande bildande av aktiebolag och överförande av

verksamheten till detta bolag samt föreskrifter gällande en ombildning av en andelsbank till en bank i aktiebolagsform. Stadgandet om finansministeriets föreskrifter motsvarar gällande stadganden om att finansministeriet i samband med att en bank frivilligt upplöses och då banker fusioneras har rätt att meddela närmare föreskrifter.

Enligt paragrafens 3 mom. behöver sådan koncession om vilken stadgas i 4 § 1 mom. depositionsbankslagen inte sökas för bankerna. Finansministeriets tillstånd skulle motsvara infrågavarande koncession.

Enligt paragrafens 4 mom. skall fastställelse av bolagsordningarna för dessa banker i aktiebolagsform och fastställelse av ändringarna i dem sökas hos finansministeriet. Stadgandet motsvarar stadgandena i affärsbankslagen om fastställelse av bolagsordningen för en affärsbank. Då det andelslag som överför andelsbankens verksamhet och den bank till vilken verksamheten överförs, bildar ett koncernförhållande, i vilket andelslagets administration kan väsentligt påverka även bankens verksamhet, är det av allmänt intresse viktigt att fastställelse av andelslagets stadgar och ändringar däri sökes hos finansministeriet. Förutsättningarna för en fastställelse av andelslagets stadgar och ändringarna däri är desamma som för depositionsbankerna. Andelslagets stadgar och ändringarna i dem skall fastställas om de är förenliga med lag och det inte finns särskilda skäl att inte fastställa dem.

41 g §. Enligt paragrafens 1 mom. skall direktionerna för dessa banker i aktiebolagsform sörja för att en anmälan av de föreslagna åtgärderna görs till handelsregistret. Anmälan skulle gälla bildning av aktiebolag och överförande av andelsbankens verksamhet till denna bank. Vid ombildning av en andelsbank till bank i aktiebolagsform, skulle anmälan gälla denna ombildning, varvid även stadgandena i 158 c § lagen om andelslag skulle delvis tillämpas.

Enligt paragrafens 2 mom. skulle beslut fattat av andelsstämma i enlighet med stadgandena i 41 d och 41 e §§ träda ikraft vid den tidpunkt då finansministeriets tillstånd och den av ministeriet fastställda bolagsordningen samt ändringarna i den i 41 a § 1 mom. avsedda andelslagets stadgar införts i handelsregistret.

Genom de åtgärder som avses i paragrafens 3 mom. kan de i 158 b § lagen om andelslag avsedda insatserna och tilläggsinsatserna utbe-

talas tillbaka av den bank som ombildats till aktiebolag. Om insats och tilläggsinsats skall återbetalas, skall det ske endast av medel som kan bli föremål för vinstutdelning dock så att bankens soliditet inte underskrider den stadgade minimigränsen. Stadgandet i detta moment gäller endast i 41 b § avsedda banker.

41 h §. Enligt paragrafens 1 mom. övertar den bank som fortsätter att bedriva en andelsbanks verksamhet alla andelsbankens tillgångar och rättigheter samt ansvaret för andelsbankens alla skulder och förbindelser. Med andelsbankens andra rättigheter avses i stadgandet bl.a. alla tillstånd som myndigheterna har beviljat andelsbanken och de rättigheter som gäller andelsbankens rörelse. De överförs till den bank som fortsätter verksamheten. Med andelsbankens andra förpliktelser avses närmast de garantier som banken har ställt och andra förbindelser, vilka överförs som sådana till en bank i aktiebolagsform.

Enligt paragrafens 2 mom. överförs andelsbankens finansierings-, omsättnings- och investeringstillgångar samt anläggningstillgångar och andra utgifter med lång verkningstid samt övriga tillgångar enligt bokföringsvärdet i det senaste bokslutet till den bank som fortsätter andelsbankens verksamhet. De skulder som ingår i andelsbankens främmande kapital överförs enligt bokföringsvärdet till den bank som är aktiebolag och som övertar ansvaret för dem. Reserveringarna överförs på denna bank utan att upplösas.

41 i §. I paragrafens 1 mom. stadgas om det egna kapitalets minimistorlek för den i 41 a § 1 mom. avsedda kooperativa banken i aktiebolagsform. Aktiekapitalet skall enligt det lagförslag som gäller kreditinstitutslagen vara ett markbelopp som motsvarar 5 miljoner ecu, dock alltid minst 30 miljoner mark. Dessutom skall det sammanlagda värdet av aktiekapitalet och reservfonden vara minst lika stort som det sammanlagda värdet av andelskapitalet, tilläggsandelskapitalet och reservfonden för det andelslag som bildar ett aktiebolag.

Enligt paragrafens 2 mom. skulle bankens aktiekapital bildas av andelsbankens andelskapital, tilläggsandelskapital och reservfonden. Av reservfonden skulle högst två tredjedelar användas för bildande av aktiekapitalet. Begränsningen skulle behövas för att banken skall kunna ha tillräckliga möjligheter att täcka eventuella förluster av verksamheten med medel ur reservfonden. Om andelsbanken har

placeringsandelskapital, skulle även detta kapital användas för bildande av aktiekapitalet.

41 j §. Enligt paragrafens 1 och 2 mom. kan en sådan bank i aktiebolagsform som avses i 41 a § 1 mom. och i 41 b § ombildas till en sådan affärsbank som avses i affärsbanklagen. Bankens bolagsstämma skall fatta beslut om en sådan ombildning. För ett dylikt beslut krävs att de aktieägare som innehar tre fjärdedelar av de vid bolagsstämman avgivna rösterna och de vid stämman företrädde aktierna har biträtt beslutet. Samtidigt skall bolagsstämman fatta beslut om en ändring av bolagsordningen. För en ombildning till affärsbank krävs dessutom att finansministeriet har givit sitt tillstånd. Tillstånd kan beviljas om denna ombildning är förenlig med allmän fördel. Om en ovan avsedd bank ombildas till en affärsbank, måste banken övergå från andelsbankernas säkerhetsfond till affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond efter en övergångstid på två år som räknas från den dag banken ombildades till en affärsbank.

I paragrafens 3 mom. föreslås att närmare föreskrifter om den nämnda övergången meddelas av finansministeriet. För att frågor som hänför sig till övergången från säkerhetsfond till en annan skall kunna behandlas tillräckligt noggrant är det nödvändigt att utlåtande från finansinspektionen, statens säkerhetsfond och de berörda säkerhetsfonderna inhämtas.

41 k §. Enligt paragrafens 1 mom. skall de i 41 a § 1 mom. och 41 b § avsedda bankerna i aktiebolagsform betala sin andel av förpliktelserna inom den tid och på det sätt som finansministeriet bestämmer. Huvudregeln är att banken skall vara skyldig att betala del av säkerhetsfondens förpliktelser som banken skall betala i samma takt som de banker som kvarstår om medlemmar i säkerhetsfonden är skyldiga att betala sina andelar. Om affärsbanken erhållit understöd från andelsbankernas säkerhetsfond, är banken skyldig att betala tillbaka hela stödet eller del därav på det sätt som finansministeriet bestämmer. De understödsavgifter som banken betalat under en tid av tio år skall vid beräkandet av understödets belopp avdras från totalbeloppet.

Enligt paragrafens 2 mom. skall den bank som ansluter sig till affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond betala en extra garantiavgift av engångsnatur till den mottagande säkerhetsfonden. En skyldighet att betala garantiavgift måste fastställas av den orsa-

ken att då banken går över till en ny säkerhetsfond överförs alla risker i bankens balansräkning på säkerhetsfonden.

41 l §. Enligt paragrafen skulle en bank i aktiebolagsform, utan hinder av 6 § depositionsbankslagen, kunna i sin firma använda ordet eller sammansättningsleden "andelsbank" så länge som banken hör till andelsbankernas säkerhetsfond. Ordet eller sammansättningsleden får dock inte användas fristående från den beteckning som anger bankens samfundsform så att den bank som fortsätter andelsbankens verksamhet till sin samfundsform skulle kunna anses vara en andelsbank.

41 m §. Enligt paragrafen skulle den direktion som har utsetts för andelsbankens sista räkenskapsperiod göra upp och underteckna bokslutet för andelsbankens sista räkenskapsperiod och andelsbankens revisioner utför revisionen. Bankens förvaltningsråd skall ge utlåtande om bokslutet och bestyrka det. Andelsstämman skulle fastställa andelsbankens bokslut och besluta om ansvarsfrihet i samband med att andelsstämman fattar beslut om överföring av verksamheten till en bank i aktiebolagsform eller om en ombildning av andelsbanken till en bank i aktiebolagsform.

41 n §. I paragrafen föreslås en överföring av en andelsbanks verksamhet till en kooperativ bank i aktiebolagsform eller en ombildning av en andelsbank till bank i aktiebolagsform skulle kunna utan att dessa åtgärder medför några skattepåförder vid inkomstbeskattningen. Vid beskattningen betraktas andelsbanken inte som upplöst och de avdragsgilla utgifter och reserveringar som ännu inte har avdragits vid andelsbankens beskattning avdras från de inkomster som den bank som fortsätter verksamheten uppvisar, på samma sätt som om de skulle ha avdragits från andelsbankens inkomster.

Trots de arrangemang som gäller äganderätten får de förluster som fastställts vid andelsbankens beskattning avdras vid beskattningen av den bank som fortsätter andelsbankens verksamhet. För överföring av egendom uppårs inte någon stämpelskatt.

41 o §. Enligt paragrafen skall en i 41 a § 1 mom. och 41 b § avsedd bank i aktiebolagsform lämna de utredningar som nämns i 6 § 1 mom. affärsbankslagen. Dessa utredningar är utdrag ur handelsregistret, bolagsordning och beslut om fastställande av den samt av förvaltnings-

rådet fastställda anvisningar för bankens verksamhet och inspektörer samt uppgifter om bankens ledning och revisorer. Dessa utredningar skall ges till finansinspektionen efter att bolaget har registerats dock senast inom sex månader efter det att det i 41 a § 1 mom. avsedda aktiebolaget har grundats och verksamheten överförs till bolaget eller efter det andelsbanken ombildats till en bank i aktiebolagsform.

42 §. Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 4 moment enligt vilket ovan i 41 a § 1 mom. och i 41 b § avsedd bank i aktiebolagsform skulle vara underkastad samma tillsyn från andelsbanksinspektionens sida som andelsbankerna och deras dotterbolag.

96 §. Det föreslås att paragrafens innehåll ändras så att en ombildning av en andelsbank till ett aktiebolag skulle vara möjlig och att stadgandena om en sådan ombildning skulle införas i det nya 6 a kapitlet.

1.2. Lag om ändring av 2 § lagen om finansinspektionen

2 §. Emedan ett andelslag som ägare till en bank i aktiebolagsform ställs under finansinspektionens tillsyn, är det av vikt att införa dessa andelslag i den förteckning som ingår i 2 § lagen om finansinspektionen.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa, dock senast den 1 december 1993.

3. Lagstiftningsordning

Propositionen skulle inte försvaga en andelsbanks medlems rättsliga ställning och inte heller deras rättsliga ställning som äger tilläggsinsatser och placeringsandelar. Ett beslut gällande bildande av ett i 41 a § 1 mom. avsett aktiebolag förutsätter att alla medlemmar är eniga eller att ett enhälligt beslut av de röstande medlemmarna fattas vid andelsstämman. Dessutom bibehålls deras ställning i det andelslag som bildar ifrågasvarande aktiebolag.

Ett beslut av en andelsstämman gällande en

ombildning av en andelsbank till en i 41 b § avsedd bank kan inte fattas om inte andelsbanken redan blivit föremål för stödåtgärder från statens eller statens säkerhetsfonds sida. Dessutom förutsätts att en sådan andelsbanks egna tillgångar inte utan nytt stöd från statens sida täcker bankens förluster. I en sådan situation har andelsbankens medlemmars insatser och eventuella tilläggsinsatser i allmänhet gått förlorade. Situationen kan i det närmaste jämföras med den varom stadgas i 51 och 56 §§ andelsbankslagen. En ombildning av andelsbankens samfundsform på sätt som avses i 41 b § kan sålunda inte kränka en medlems rätt. En ombildning av en andelsbanks samfundsform skulle vara i både statens och en medlems intresse. Enligt 158 a § lagen om andelslag skulle en medlem samt ägare av tilläggsinsatser och placeringsandel erhålla aktier.

Propositionen skulle inte heller påverka en

medlems rätt att utträda ur andelsbanken om han inte godkänner ovan avsedda beslut. För att banken skall kunna säkerställa sin soliditet och för att kunna täcka sina förluster, är rätten att få tillbaka insatsen och tilläggsinsatsen, om sådana finns, dock begränsad på sätt som avses i 41 g § 3 mom. Denna begränsning kränker dock inte hans rätt emedan insatsen och tilläggsinsatsen kan utbetalas senare när medel som kan vara föremål för vinstutdelning senare uppstår. På motsvarande sätt har man för avsikt att genom de ifrågavarande ändringarna av andelsbankslagen bibehålla en sådan placeringsandelsägares rätt till inlösning av sin placeringsandel som motsatt sig beslut som fattats ovan i 41 a § 1 mom. och 41 b § avsedda fall. På ovan nämnda grunder kan lagförslaget behandlas i normal lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan förläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag om ändring av andelsbankslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i andelsbankslagen av den 28 december 1990 (1271/90) 37 § 1 mom., 38 § 1 mom., och 96 § samt fogas till 42 § ett nytt 4 mom. och till lagen ett nytt 6 a kap. som följer:

37 §

Om någon av de överlåtande andelsbankerna eller en sådan andelsbank som i syfte att fortsätta att bedriva bankens verksamhet bildar ett i 41 a § 1 mom. avsett aktiebolag eller som ombildas till ett i 41 b § avsett aktiebolag har ett placeringsandelskapital, skall följande handlingar hållas tillgängliga för placeringsandelsägarna på andelsbankens huvudkontor minst en vecka före den andelsstämma som behandlar frågan om fusion eller bildande av ett ovan avsett aktiebolag eller ombildande av andelsbank till aktiebolag och utan dröjsmål sändas till de placeringsandelsägare som begär det samt läggs fram på andelsstämman:

1) en redogörelse för det fusionsvederlag som skall betalas till placeringsandelsägarna i samband med fusionen eller bildandet av ett i 41 a § 1 mom. avsett aktiebolag eller ombildandet av andelsbanken till ett i 41 b § avsett aktiebolag samt för de grunder enligt vilka det skall fördelas mellan placeringsandelsägarna i den överlåtande banken eller i den bank som bildar ett aktiebolag eller bank som ombildas till aktiebolag samt för andra omständigheter som kan vara av betydelse då ett godkännande av fusionsavtalet övervägs eller då beslut fattas om bildande av aktiebolag eller ombildande av andelsbank till ett i 41 b § avsett aktiebolag,

2) för vardera banken eller alla de banker som är delaktiga i fusionen eller för den bank som bildar aktiebolag eller som ombildas till ett i 41 b § avsett aktiebolag de handlingar som nämns i 179 § lagen om andelslag, samt

3) den övertagande bankens stadgar och förslag till sådana ändringar i dem som följer av fusionen eller ändringsförslag gällande stadgarna för den andelsbank som bildar ett aktiebolag eller ombildas till aktiebolag samt bolagsordningen för det aktiebolag som avses i 41 a § 1 mom. och i 41 b §.

38 §

Om en placeringsandelsägare i den överlåtande andelsbanken eller i en sådan andelsbank, som i syfte att fortsätta att bedriva bankens verksamhet bildar ett i 41 a § 1 mom. avsett aktiebolag eller som ombildas till ett i 41 b § avsett aktiebolag, skriftligen före den andelsstämma som har beslutat om fusionen eller om bildandet av aktiebolaget eller ombildandet av andelsbanken till ett i 41 b § avsett aktiebolag hos banken har anmält att han motsätter sig fusionsbeslutet eller bildandet av aktiebolaget eller ombildandet av andelsbanken till ett i 41 b § avsett aktiebolag har han rätt att inom en månad efter beslutet skriftligen hos direktionen kräva att banken löser in hans placeringsandelar till gängse pris. En tvist om lösningsrätt eller lösenbeloppets storlek skall avgöras av skiljemän enligt lagen om skiljeförfarande (967/92).

6 a kap.

Bildande av ett aktiebolag som fortsätter andelsbankens verksamhet samt ombildning av en andelsbank till ett aktiebolag

41 a §

En andelsbank kan i den ordning som stadgas i detta kapitel bilda ett aktiebolag vars ändamål är att fortsätta den överförda verksamheten och vars alla aktier tecknas av det andelslag som överför verksamheten samt överföra sin verksamhet till aktiebolaget. Ett aktiebolag som avses i detta moment är en kooperativ bank i aktiebolagsform.

Utan hinder av 1 § lagen om andelslag är ett i 1 mom. avsett andelslags ändamål att främja sina medlemmars hushållning eller näring genom att via ett i 1 mom. avsett, av andelslaget ägt aktiebolag bedriva bankverksamhet så att

andelslagets medlemmar deltar i andelslagets verksamhet genom begagnande av den banks tjänster som har aktiebolagsform.

På i 1 mom. avsedda medlemmar i andelslagets förvaltningsråd och direktion samt på andelslagets verkställande direktör tillämpas vad som i 19 § stadgas om medlemmar i andelsbankens förvaltningsråd och i direktionen samt om verkställande direktör.

Beslut av andelslag som avser överlåtelse av aktier som andelslaget tecknat är inte giltigt, om inte det på andelsstämman biträts av samtliga röstande. Andelslaget skall dessutom anhålla om finansministeriets tillstånd till överlåtelse av aktier.

På i 1 mom. avsedda andelslag tillämpas inte stadgandena i 16 a kap. lagen om andelslag.

41 b §

En sådan andelsbank, som år 1993 eller därefter i enlighet med lagen om statens säkerhetsfond (379/92) eller på annat sätt direkt eller indirekt blivit föremål för stöd från staten eller statens säkerhetsfond kan ombildas till en bank i aktiebolagsform i den ordning som stadgas i detta kapitel.

På framställning av statens säkerhetsfond kan finansministeriet besluta att en andelsbanks direktion utan dröjsmål skall sammankalla en andelsstämma för att besluta att banken skall ombildas till en i 1 mom. avsedd bank i aktiebolagsform, om de egna tillgångarna hos en andelsbank som är föremål för en i 1 mom. avsedd stödåtgärd inte utan stöd från staten täcker bankens förluster.

Med avvikelse från vad som stadgas i 63 § lagen om andelslag fattas av endast en andelsstämma med de närvarande medlemmarnas röstmajoritet.

41 c §

På en i 41 a § 1 mom. och på en i 41 b § avsedd bank tillämpas affärsbankslagens (1269/90) stadganden om affärsbanker, om inte något annat stadgas i detta kapitel.

På ett i 41 a § 1 mom. avsett andelslag tillämpas gällande lagstiftning om andelslag, om inte något annat stadgas i detta kapitel.

På ombildning av en andelsbank till en bank som avses i 41 b § tillämpas vad som i 16 a kap. lagen om andelslag stadgas angående ombildande av andelslag till aktiebolag, om inte något annat stadgas i detta kapitel.

41 d §

Beslut om bildande av ett i 41 a § 1 mom. avsett aktiebolag och överförande av andelsbankens verksamhet på aktiebolaget skall fattas vid andelsstämma i den ordning som stadgas i 63 § lagen om andelslag. Beslutet är inte giltigt om inte alla som deltagit i omröstningen, har omfattat beslutet vid senaste andelsstämma:

En andelsstämma som avses i 1 mom. skall

- 1) godkänna en bolagsordning för den i 41 a § 1 mom. avsedda bank som fortsätter andelsbankens verksamhet,

- 2) besluta om aktiekapitalet och dess storlek för den bank som avses i 41 a § 1 mom.,

- 3) utse medlemmarna i förvaltningsrådet samt revisorer och revisorssuppleanter för den bank som avses i 41 a § 1 mom.,

- 4) besluta om stadgeändringar som avser verksamhetsområdet och insatsens storlek för det andelslag som avses i 41 a § 1 mom. samt andra eventuella omständigheter,

- 5) besluta om införande av sådana bestämmelser i det i 41 a § 1 mom. avsedda andelslagets stadgar enligt vilka andelsstämman skall besluta om på vilket sätt andelslagets rösträtt skall användas i den bank som avses i 41 a § 1 mom., samt

- 6) utse medlemmarna i förvaltningsrådet för det andelslag som avses i 41 a § 1 mom., eller, om stadgarna inte innehåller någon bestämmelse om förvaltningsråd utse medlemmarna i styrelsen för andelslaget.

41 e §

I samband med andelsstämmans beslut om ombildande av en andelsbank till en bank som avses i 41 b § skall i andelsstämmans beslut, förutom vad 158 a § 2 mom. lagen om andelslag stadgar, godkännas en sådan bolagsordning för banken som gjorts upp enligt lagen om aktiebolag (734/78) och affärsbankslagen.

41 f §

För bildande av en i 41 a § 1 mom. avsedd bank och för ombildande av en andelsbank till en i 41 b § avsedd bank krävs tillstånd av finansministeriet. Tillstånd till bildande av en bank på det sätt som avses i 41 a § 1 mom. skall beviljas, om bildandet inte strider mot allmän fördel.

Finansministeriet har rätt att meddela före-

skrifter om bildande av ett bolag som avses i 41 a § 1 mom. och om ombildande av en andelsbank som avses i 41 b §.

Finansministeriets tillstånd i 1 mom. motsvarar den koncession som avses i 4 § lagen om depositionsbankernas verksamhet.

Ansökan om fastställande av bolagsordning och ändringar i bolagsordningen för de i 41 a § 1 mom. och 41 b § avsedda bankerna samt om fastställande av stadgarna och ändringar i dem för andelslag som avses i 41 a § 1 mom. skall göras hos finansministeriet. Andelslagets stadgar och ändringar i dem skall fastställas, om de stämmer överens med lag och det inte finns särskilda skäl att inte fastställa dem.

41 g §

Direktionen för en i 41 a § 1 mom. avsedd bank skall till handelsregistret anmäla att banken bildats och att andelsbankens verksamhet överförs till denna bank. På motsvarande sätt skall direktionen för en i 41 b § avsedd bank till handelsregistret anmäla att andelsbanken ombildats till en bank i aktiebolagsform.

Det beslut som fattats av andelsstämman angående bildande av en i 41 a § 1 mom. avsedd bank och ombildande till en i 41 b § avsedd bank träder i kraft när finansministeriets tillstånd och den av ministeriet fastställda bolagsordningen och ändringarna i andelslagets stadgar har införts i handelsregistret.

En insats som avses i sista meningen i 158 b § lagen om andelslag kan av en i 41 b § avsedd bank betalas tillbaka endast av medel som kan vara föremål för vinstutdelning under förutsättning att bankens soliditet inte underskrider den stadgade minimigränsen.

41 h §

När en i 41 a § 1 mom. avsedd bank bildas samt när en andelsbank ombildas till en i 41 b § avsedd bank överförs andelsbankens tillgångar, skulder och reserveringar samt andra rättigheter och skyldigheter på den bank som fortsätter verksamheten.

Värdet av de tillgångar, skulder och reserveringar som avses i 1 mom. bestäms i enlighet med bokföringsvärdet i andelsbankens senaste bokslut.

41 i §

Aktiekapitalet för en i 41 a § 1 mom. avsedd bank skall uppgå till ett markbelopp som motsvarar minst 5 miljoner ecu, dock alltid

minst 30 miljoner mark. Aktiekapitalets och reservfondens sammanlagda belopp skall dessutom vara minst lika stort som det sammanlagda beloppet av tilläggskapitalet och reservfonden i det andelslag som bildar den ovan avsedda banken.

När en andelsbank ombildas till en i 41 b § avsedd bank bildas ett aktiekapital för banken av andelsbankens andelskapital, tilläggsandelskapital och reservfonden. Av reservfonden kan högst två tredjedelar användas för detta ändamål. Dessutom kan placeringsandelskapitalet användas då aktiekapitalet bildas.

41 j §

En i 41 a § 1 mom. och en i 41 b § avsedd bank kan ombildas till en affärsbank som avses i affärsbankslagen. För ombildning till affärsbank krävs tillstånd av finansministeriet. Affärsbanken skall övergå till affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond. Övergången sker efter en övergångstid på två år som räknas från den dag banken ombildades till en affärsbank.

Övergången från andelsbankernas säkerhetsfond till affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond sker efter en övergångstid på två år som räknas från den dag banken ombildades till en affärsbank.

Ett beslut som gäller en i 1 mom. avsedd ombildning till affärsbank och som fattas vid bankens bolagsstämma och som är giltigt endast om de aktieägare som äger aktier som representerar tre fjärdedelar av de vid stämman avgivna rösterna och de vid stämman företrädda aktierna har biträtt beslutet.

Närmare föreskrifter om den i 1 mom. nämnda övergången meddelas av finansministeriet. Innan föreskrifterna meddelas skall finansministeriet inbegära utlåtande hos finansinspektionen, statens säkerhetsfond, andelsbankernas säkerhetsfond samt affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond. Affärsbankens verksamhet står under övergångstiden under andelsbankernas säkerhetsfonds tillsyn.

41 k §

En i 41 j § avsedd affärsbank som från andelsbankernas säkerhetsfond övergår till affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond är skyldig att inom den tid och på det sätt som finansministeriet bestämmer betala sin andel av de av andelsbankernas säkerhetsfonds förpliktelser som är kända vid tidpunkten för

övergången. Om affärsbanken erhållit understöd från andelsbankernas säkerhetsfond, är banken skyldig att betala tillbaka hela stödet eller en del därav på det sätt som finansministeriet bestämmer.

I samband med att en i 1 mom. avsedd affärsbank övergår till affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond skall den som en extra garantiavgift av engångsnatur till den mottagande säkerhetsfonden betala ett belopp som är lika många delar av balansomslutningen för det senaste verksamhetsåret för affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond som balansomslutningen för det sista verksamhetsåret för den bank som övergår till säkerhetsfonden är av de sammanlagda balansomslutningarna för de banker som tillhör affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond.

41 l §

Under den tid då en i 41 a § 1 mom. och 41 b § avsedd bank hör till andelsbankernas säkerhetsfond har banken, med avvikelse från 6 § lagen om depositionsbanker, rätt att i firma utöver den beteckning som anger bankens samfundsform även använda ordet eller sammansättningsleden ”andelsbank”.

41 m §

Bokslutet för andelsbankens sista räkenskapsperiod uppgörs och undertecknas av andelsbankens direktion tillsammans med verkställande direktören, och revisionen utförs av andelsbankens revisorer. Andelsbankens förvaltningsråd ger utlåtande om bokslutet och bestyrker det. Andelsbankens andelsstämma fastställer bankens bokslut och beslutar om ansvarsfrihet.

41 n §

Den i 41 a § 1 mom. och 41 b § avsedda bank

som fortsätter en andelsbanks verksamhet anses fortsätta den rörelse som andelsbanken bedrivit på det sätt som avses i 24 § inkomstskattelagen (1535/92). Den ändring som avses i 41 a § 1 mom. och 41 b § skall inte anses vara ett sådant byte av ägare som avses i 122 § inkomstskattelagen. För överföring av andelsbankens egendom på den bank som fortsätter verksamheten upp bärs inte stämpelskatt.

41 o §

En i 41 a § 1 mom. och 41 b § avsedd bank samt en i 41 j § avsedd affärsbank skall lämna finansinspektionen de utredningar som nämns i 6 § 1 mom. affärsbankslagen. Utredningarna skall lämnas omedelbart efter det att de ovan avsedda bankerna införts i handelsregistret, dock senast inom sex månader efter det att den i 41 a § 1 mom. avsedda banken bildats eller andelsbanken ombildats till en i 41 b § avsedd bank eller en bank i aktiebolagsform ombildats till affärsbank.

42 §

Vad som i detta kapitel stadgas om tillsyn över andelsbankernas och deras dotterbolags verksamhet skall på motsvarande sätt tillämpas på sådana banker och andelslag som avses i 41 a § 1 mom. samt på sådana banker som avses i 41 b §.

96 §

Om en ombildning av en andelsbank till aktiebolag stadgas i 6 a kap.

Denna lag träder i kraft den

199 .

2.

Lag**om ändring av 2 § lagen om finansinspektionen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 11 juni 1993 om finansinspektionen (503/93) 2 § som följer:

2 §

Med tillsynsobjekt avses i denna lag depositionsbanker, depositionsbankernas säkerhetsfonder, utländska kreditinstituts representationskontor och filialkontor, kreditinstitut som avses i lagen om finansieringsverksamhet (1544/91), fondbolag, värdepappersförmedlingsföretag, fondbörser, sammanslutningar av värdepappersförmedlare enligt 3 kap. 13 § värdepappersmarknadslagen (495/89), optionsföretag, marknadsgaranter på options- och ter-

minsmarknaden, mäklare, det andelslag som har hand om aktiecentralregistret, värdeandelsföreningen och registeransvariga för värdeandelsregister som har fått koncession, pantlåneinrättning, stiftelse som avses i 6 § lagen om ombildning av sparbank till bank i aktiebolagsform (972/92) samt andelslag som avses i 41 a § 1 mom. lagen om ändring av andelsbankslagen (/).

Denna lag träder i kraft den _____

199 .

Helsingfors den 15 oktober 1993

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Minister *Mauri Pekkarinen*

1.

L a g**om ändring av andelsbankslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i andelsbankslagen av den 28 december 1990 (1271/90) 37 § 1 mom., 38 § 1 mom., och 96 § samt fogas till 42 § ett nytt 4 mom. och till lagen ett nytt 6 a kap. som följer:

Gällande lydelse

37 §

Har någon av de överlåtande andelsbankerna ett placeringsandelskapital, skall följande handlingar hållas tillgängliga för placeringsandelsägarna på andelsbankens huvudkontor minst en vecka före den andelsstämma som behandlar frågan om fusion och utan dröjsmål sändas till de placeringsandelsägare som begär det samt läggas fram på andelsstämman:

1) en redogörelse för hur det fusionsvederlag som skall betalas till placeringsandelsägarna och för de grunder enligt vilka det skall fördelas mellan placeringsandelsägarna i den överlåtande banken samt för andra omständigheter som kan vara av betydelse då ett godkännande av fusionsavtalet övervägs,

2) för vardera banken eller alla de banker som är delaktiga i fusionen de handlingar som nämns i 179 § lagen om andelslag, samt

3) den övertagande bankens stadgar och förslag till sådana ändringar av dem som följer av fusionen.

Föreslagen lydelse

37 §

Om någon av de överlåtande andelsbankerna eller en sådan andelsbank som i syfte att fortsätta att bedriva bankens verksamhet bildar ett i 41 a § 1 mom. avsett aktiebolag eller som ombildas till ett i 41 b § avsett aktiebolag har ett placeringsandelskapital, skall följande handlingar hållas tillgängliga för placeringsandelsägarna på andelsbankens huvudkontor minst en vecka före den andelsstämma som behandlar frågan om fusion eller bildande av ett ovan avsett aktiebolag eller ombildande av andelsbank till aktiebolag och utan dröjsmål sändas till de placeringsandelsägare som begär det samt läggas fram på andelsstämman:

1) en redogörelse för det fusionsvederlag som skall betalas till placeringsandelsägarna i samband med fusionen eller bildandet av ett i 41 a § 1 mom. avsett aktiebolag eller ombildandet av andelsbanken till ett i 41 b § avsett aktiebolag samt för de grunder enligt vilka det skall fördelas mellan placeringsandelsägarna i den överlåtande banken eller i den bank som bildar ett aktiebolag eller bank som ombildas till aktiebolag samt för andra omständigheter som kan vara av betydelse då ett godkännande av fusionsavtalet övervägs eller då beslut fattas om bildande av aktiebolag eller ombildande av andelsbank till ett i 41 b § avsett aktiebolag,

2) för vardera banken eller alla de banker som är delaktiga i fusionen eller för den bank som bildar aktiebolag eller som ombildas till ett i 41 b § avsett aktiebolag de handlingar som nämns i 179 § lagen om andelslag, samt

3) den övertagande bankens stadgar och förslag till sådana ändringar i dem som följer av fusionen eller ändringsförslag gällande stad-

Gällande lydelse

38 §
En placeringsandelsägare i den överlåtande andelsbanken, som skriftligen före den andelsstämma som har beslutat om fusionen hos banken har anmält att han motsätter sig fusionsbeslutet, har rätt att inom en månad efter beslutet skriftligen hos direktionen kräva att banken löser in hans placeringsandelar till gängse pris. En tvist om lösningsrätt eller lösenbeloppets storlek skall avgöras av skiljemän enligt lagen om skiljemannaförfarande (967/92).

Föreslagen lydelse

garna för den andelsbank som bildar ett aktiebolag eller ombildas till aktiebolag samt bolagsordningen för det aktiebolag som avses i 41 a § 1 mom. och i 41 b §.

38 §
Om en placeringsandelsägare i den överlåtande andelsbanken eller i en sådan andelsbank, som i syfte att fortsätta att bedriva bankens verksamhet bildar ett i 41 a § 1 mom. avsett aktiebolag eller som ombildas till ett i 41 b § avsett aktiebolag, skriftligen före den andelsstämma som har beslutat om fusionen eller om bildandet av aktiebolaget eller ombildandet av andelsbanken till ett i 41 b § avsett aktiebolag hos banken har anmält att han motsätter sig fusionsbeslutet eller bildandet av aktiebolaget eller ombildandet av andelsbanken till ett i 41 b § avsett aktiebolag har han rätt att inom en månad efter beslutet skriftligen hos direktionen kräva att banken löser in hans placeringsandelar till gängse pris. En tvist om lösningsrätt eller lösenbeloppets storlek skall avgöras av skiljemän enligt lagen om skiljeförfarande (967/92).

6 a kap.

Bildande av aktiebolag för fortsättande av andelsbanks verksamhet samt ombildning av andelsbank till bank i aktiebolagsform

41 a §

En andelsbank kan i den ordning som stadgas i detta kapitel bilda ett aktiebolag vars ändamål är att fortsätta den överförda verksamheten och vars alla aktier tecknas av det andelslag som överför verksamheten samt överföra sin verksamhet till aktiebolaget. Ett aktiebolag som avses i detta moment är en kooperativ bank i aktiebolagsform.

Utan hinder av 1 § lagen om andelslag är ett i 1 mom. avsett andelslags ändamål att främja sina medlemmars hushållning eller näring genom att via ett i 1 mom. avsett, av andelslaget ägt aktiebolag bedriva bankverksamhet så att skrifter om bildande av ett bolag som avses i 41 a § 1 mom. och om ombildande av en andelsbank som avses i 41 b §.

På i 1 mom. avsedda medlemmar i andelsla-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

gets förvaltningsråd och direktion samt på andelslagets verkställande direktör tillämpas vad som i 19 § stadgas om medlemmar i andelsbankens förvaltningsråd och i direktionen samt om verkställande direktör.

Beslut av andelslag som avser överlåtelse av aktier som andelslaget tecknat är inte giltigt, om inte det på andelsstämman biträtts av samtliga röstande. Andelslaget skall dessutom anhålla om finansministeriets tillstånd till överlåtelse av aktier.

På i 1 mom. avsedda andelslag tillämpas inte stadgandena i 16 a kap. lagen om andelslag.

41 b §

En sådan andelsbank, som år 1993 eller därefter i enlighet med lagen om statens säkerhetsfond (379/92) eller på annat sätt direkt eller indirekt blivit föremål för stöd från staten eller statens säkerhetsfond kan ombildas till en bank i aktiebolagsform i den ordning som stadgas i detta kapitel.

På framställning av statens säkerhetsfond kan finansministeriet besluta att en andelsbanks direktion utan dröjsmål skall sammankalla en andelsstämma för att besluta att banken skall ombildas till en i 1 mom. avsedd bank i aktiebolagsform, om de egna tillgångarna hos en andelsbank som är föremål för en i 1 mom. avsedd stödåtgärd inte utan stöd från staten täcker bankens förluster.

Med avvikelse från vad som stadgas i 63 § lagen om andelslag fattas av endast en andelsstämma med de närvarande medlemmarnas röstmajoritet.

41 c §

På en i 41 a § 1 mom. och på en i 41 b § avsedd bank tillämpas affärsbankslagens (1269/90) stadganden om affärsbanker, om inte något annat stadgas i detta kapitel.

På ett i 41 a § 1 mom. avsett andelslag tillämpas gällande lagstiftning om andelslag, om inte något annat stadgas i detta kapitel.

På ombildning av en andelsbank till en bank som avses i 41 b § tillämpas vad som i 16 a kap. lagen om andelslag stadgas angående ombildande av andelslag till aktiebolag, om inte något annat stadgas i detta kapitel.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

41 d §

Beslut om bildande av ett i 41 a § 1 mom. avsett aktiebolag och överförande av andelsbankens verksamhet på aktiebolaget skall fattas vid andelsstämma i den ordning som stadgas i 63 § lagen om andelslag. Beslutet är inte giltigt om inte alla som deltagit i omröstningen, har omfattat beslutet vid senaste andelsstämma:

En andelsstämma som avses i 1 mom. skall

1) godkänna en bolagsordning för den i 41 a § 1 mom. avsedda bank som fortsätter andelsbankens verksamhet,

2) besluta om aktiekapitalet och dess storlek för den bank som avses i 41 a § 1 mom.,

3) utse medlemmarna i förvaltningsrådet samt revisorer och revisorssuppleanter för den bank som avses i 41 a § 1 mom.,

4) besluta om stadgeändringar som avser verksamhetsområdet och insatsens storlek för det andelslag som avses i 41 a § 1 mom. samt andra eventuella omständigheter,

5) besluta om införande av sådana bestämmelser i det i 41 a § 1 mom. andelslagets stadgar enligt vilka andelsstämman skall besluta om på vilket sätt andelslagets rösträtt skall användas i den bank som avses i 41 a § 1 mom., samt

6) utse medlemmarna i förvaltningsrådet för det andelslag som avses i 41 a § 1 mom., eller, om stadgarna inte innehåller någon bestämmelse om förvaltningsråd utse medlemmarna i styrelsen för andelslaget.

41 e §

I samband med andelsstämmans beslut om ombildande av en andelsbank till en bank som avses i 41 b § skall i andelsstämmans beslut, förutom vad 158 a § 2 mom. lagen om andelslag stadgar, godkännas en sådan bolagsordning för banken som gjorts upp enligt lagen om aktiebolag (734/78) och affärsbankslagen.

41 f §

För bildande av en i 41 a § 1 mom. avsedd bank och för ombildande av en andelsbank till en i 41 b § avsedd bank krävs tillstånd av finansministeriet. Tillstånd till bildande av en bank på det sätt som avses i 41 a § 1 mom. skall beviljas, om bildandet inte strider mot allmän fördel.

Finansministeriet har rätt att meddela föreskrifter om bildande av ett bolag som avses i 41 a § 1 mom. och om ombildande av en andelsbank som avses i 41 b §.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Finansministeriets tillstånd i 1 mom. motsvarar den koncession som avses i 4 § lagen om depositionsbankernas verksamhet.

Ansökan om fastställande av bolagsordning och ändringar i bolagsordningen för de i 41 a § 1 mom. och 41 b § avsedda bankerna samt om fastställande av stadgarna och ändringar i dem för andelslag som avses i 41 a § 1 mom. skall göras hos finansministeriet. Andelslagets stadgar och ändringar i dem skall fastställas, om de stämmer överens med lag och det inte finns särskilda skäl att inte fastställa dem.

41 g §

Direktionen för en i 41 a § 1 mom. avsedd bank skall till handelsregistret anmäla att banken bildats och att andelsbankens verksamhet överförs till denna bank. På motsvarande sätt skall direktionen för en i 41 b § avsedd bank till handelsregistret anmäla att andelsbanken ombildats till en bank i aktiebolagsform.

Det beslut som fattats av andelsstämman angående bildande av en i 41 a § 1 mom. avsedd bank och ombildande till en i 41 b § avsedd bank träder i kraft när finansministeriets tillstånd och den av ministeriet fastställda bolagsordningen och ändringarna i andelslagets stadgar har införts i handelsregistret.

En insats som avses i sista meningen i 158 b § lagen om andelslag kan av en i 41 b § avsedd bank betalas tillbaka endast av medel som kan vara föremål för vinstutdelning under förutsättning att bankens soliditet inte underskrider den stadgade minimigränsen.

41 h §

När en i 41 a § 1 mom. avsedd bank bildas samt när en andelsbank ombildas till en i 41 b § avsedd bank överförs andelsbankens tillgångar, skulder och reserveringar samt andra rättigheter och skyldigheter på den bank som fortsätter verksamheten.

Värdet av de tillgångar, skulder och reserveringar som avses i 1 mom. bestäms i enlighet med bokföringsvärdet i andelsbankens senaste bokslut.

41 i §

Aktiekapitalet för en i 41 a § 1 mom. avsedd bank skall uppgå till ett markbelopp som motsvarar minst 5 miljoner ecu, dock alltid minst 30 miljoner mark. Aktiekapitalets och reservfondens

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

sammanlagda belopp skall dessutom vara minst lika stort som det sammanlagda beloppet av tilläggskapitalet och reservfonden i det andelslag som bildar den ovan avsedda banken.

När en andelsbank ombildas till en i 41 b § avsedd bank bildas ett aktiekapital för banken av andelsbankens andelskapital, tilläggsandelskapital och reservfonden. Av reservfonden kan högst två tredjedelar användas för detta ändamål. Dessutom kan placeringsandelskapitalet användas då aktiekapitalet bildas.

41 j §

En i 41 a § 1 mom. och en i 41 b § avsedd bank kan ombildas till en affärsbank som avses i affärsbankslagen. För ombildning till affärsbank krävs tillstånd av finansministeriet. Affärsbanken skall övergå till affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond. Övergången sker efter en övergångstid på två år som räknas från den dag banken ombildades till en affärsbank.

Övergången från andelsbankernas säkerhetsfond till affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond sker efter en övergångstid på två år som räknas från den dag banken ombildades till en affärsbank.

Ett beslut som gäller en i 1 mom. avsedd ombildning till affärsbank och som fattas vid bankens bolagsstämma och som är giltigt endast om de aktieägare som äger aktier som representerar tre fjärdedelar av de vid stämman avgivna rösterna och de vid stämman företrädde aktierna har biträtt beslutet.

Närmare föreskrifter om den i 1 mom. nämnda övergången meddelas av finansministeriet. Innan föreskrifterna meddelas skall finansministeriet inbegära utlåtande hos finansinspektionen, statens säkerhetsfond, andelsbankernas säkerhetsfond samt affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond. Affärsbankens verksamhet står under övergångstiden under andelsbankernas säkerhetsfonds tillsyn.

41 k §

En i 41 j § avsedd affärsbank som från andelsbankernas säkerhetsfond övergår till affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond är skyldig att inom den tid och på det sätt som finansministeriet bestämmer betala sin andel av de av andelsbankernas säkerhetsfonds förpliktelser som är kända vid tidpunkten för övergången. Om affärsbanken erhållit understöd från andels-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

bankernas säkerhetsfond, är banken skyldig att betala tillbaka hela stödet eller en del därav på det sätt som finansministeriet bestämmer.

I samband med att en i 1 mom. avsedd affärsbank övergår till affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond skall den som en extra garantiavgift av engångsnatur till den mottagande säkerhetsfonden betala ett belopp som är lika många delar av balansomslutningen för det senaste verksamhetsåret för affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond som balansomslutningen för det sista verksamhetsåret för den bank som övergår till säkerhetsfonden är av de sammanlagda balansomslutningarna för de banker som tillhör affärsbankernas och Postbanken Ab:s säkerhetsfond.

41 l §

Under den tid då en i 41 a § 1 mom. och 41 b § avsedd bank hör till andelsbankernas säkerhetsfond har banken, med avvikelse från 6 § lagen om depositionsbanker, rätt att i firma utöver den beteckning som anger bankens samskapsform även använda ordet eller sammansättningsleden "andelsbank".

41 m §

Bokslutet för andelsbankens sista räkenskapsperiod uppgörs och undertecknas av andelsbankens direktion tillsammans med verkställande direktören, och revisionen utförs av andelsbankens revisorer. Andelsbankens förvaltningsråd ger utlåtande om bokslutet och bestyrker det. Andelsbankens andelsstämma fastställer bankens bokslut och beslutar om ansvarsfrihet.

41 n §

Den i 41 a § 1 mom. och 41 b § avsedda bank som fortsätter en andelsbanks verksamhet anses fortsätta den rörelse som andelsbanken bedrivit på det sätt som avses i 24 § inkomstskattelagen (1535/92). Den ändring som avses i 41 a § 1 mom. och 41 b § skall inte anses vara ett sådant byte av ägare som avses i 122 § inkomstskattelagen. För överföring av andelsbankens egendom till den bank som fortsätter verksamheten uppbärs inte stämpelskatt.

41 o §

En i 41 a § 1 mom. och 41 b § avsedd bank samt en i 41 j § avsedd affärsbank skall lämna finansinspektionen de utredningar som nämns i

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6 § 1 mom. affärsbankslagen. Utredningarna skall lämnas omedelbart efter det att de ovan avsedda bankerna införts i handelsregistret, dock senast inom sex månader efter det att den i 41 a § 1 mom. avsedda banken bildats eller andelsbanken ombildats till en i 41 b § avsedd bank eller en bank i aktiebolagsform ombildats till affärsbank.

42 §

42 §

Vad som i detta kapitel stadgas om tillsyn över andelsbankernas och deras dotterbolags verksamhet skall på motsvarande sätt tillämpas på sådana banker och andelslag som avses i 41 a § 1 mom. samt på sådana banker som avses i 41 b §.

96 §

De stadganden i 16 a kap. lagen om andelslag som gäller ombildning av ett andelslag till aktiebolag tillämpas inte på en andelsbank.

96 §

Om en ombildning av en andelsbank till aktiebolag stadgas i 6 a kap.

Denna lag träder i kraft den

199 .

2.

Lag**om ändring av 2 § lagen om finansinspektionen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 11 juni 1993 om finansinspektionen (503/93) 2 § som följer:

Gällande lydelse

2 §

Med tillsynsobjekt avses i denna lag depositionsbanker, depositionsbankernas säkerhetsfonder, utländska kreditinstituts representationskontor och filialkontor, kreditinstitut som avses i lagen om finansieringsverksamhet (1544/91), fondbolag, värdepappersförmedlingsföretag, fondbörser, sammanslutningar av värdepappersförmedlare enligt 3 kap. 13 § värdepappersmarknadslagen (495/89), optionsföretag, marknadsgaranter på options- och terminsmarknaden, mäklare, det andelslag som har hand om aktiecentralregistret, värdeandelsföreningen och registeransvariga för värdeandelsregister som har fått koncession, pantlåneinrättning samt stiftelse som avses i 6 § lagen om ombildning av sparbank till bank i aktiebolagsform (972/92).

Föreslagen lydelse

2 §

Med tillsynsobjekt avses i denna lag depositionsbanker, depositionsbankernas säkerhetsfonder, utländska kreditinstituts representationskontor och filialkontor, kreditinstitut som avses i lagen om finansieringsverksamhet (1544/91), fondbolag, värdepappersförmedlingsföretag, fondbörser, sammanslutningar av värdepappersförmedlare enligt 3 kap. 13 § värdepappersmarknadslagen (495/89), optionsföretag, marknadsgaranter på options- och terminsmarknaden, mäklare, det andelslag som har hand om aktiecentralregistret, värdeandelsföreningen och registeransvariga för värdeandelsregister som har fått koncession, pantlåneinrättning, stiftelse som avses i 6 § lagen om ombildning av sparbank till bank i aktiebolagsform (972/92) samt andelslag som avses i 41 a § 1 mom. lagen om ändring av andelsbankslagen (/).

Denna lag träder i kraft den

199 .